

lett számos alternatívát mutatnak be a burgenlandi magyar népzenei kultúra újjáélesztésére, illetve fenntartására, a dalkincs terjesztésére, mint például: hanganyagok, CD-k, daloskönyvek kiadása; tanfolyamok, szakkörök szervezése; tankönyvek kiadása; tudományos szimpóziumok szervezése; a hagyományhű (autentikus) stílusban dolgozó csoportok továbbfejlesztése; lehetőség biztosítása minden korcsoportban a népzenevel való megismerkedésre; különféle zenei alkalmak teremtése.

A tanulmányok tanulságaként összegzésül elmondható, hogy az ausztriai magyarok körében a nyelvcseré előrehaladott állapotban van, a magyar nyelvhasználat csökken. A beszámoló szerzői egyaránt kiemelik a magyar nyelv továbbadásának fontosságát a családon belül, illetve a magyar nyelv intézményes oktatását és a kulturális életben való fenntartását. Az úttörő jellegű kötet érdekes kutatási perspektívákat ígér a jövőre nézve. A kötet olvasói közönségéhez nemcsak a nyelvi kisebbségeket vizsgáló tudományos kutatók és zenészek tartozhatnak, hanem minden érdeklődő ausztriai magyar és – a kötet címében megjelölt csoportot kiegészítve – magyarországi magyar érdeklődő is.

Flögl Szilvia

Nikolov, Marianne (szerk.)

Early Learning of Modern Foreign Languages: Processes and Outcome

[Az idegen nyelvek korai tanulása: folyamatok és eredmények]

Bristol, UK; Buffalo [N.Y.]:

Multilingual Matters, 2009. 264 p.

A könyv bevezetőjét a szerkesztő és szerző, Nikolov Marianne egy hozzá idézett kérdéssel kezdi, amelyet egy alkalmazott nyelvészet kutató jeles szaktekintély tett fel a tanárnő első sikeres konferencia-előadása után (majd

három évtizede) és nagyjából így szövegezte: „miért a fiatalok nyelvét tanulják?”. A kérdés azt sugallja, hogy van ennél a területnél érdemlegesebb kutatási téma is. Az idő azonban úgy tűnik, azokat igazolja, akik nem adták fel elképzelésüket, elveiket, és a szakma által elismert, kiváló kutatóvá váltak a kisgyermekkorai nyelvelsajátítás területén. A téma aktualitását az is igazolja, hogy napjainkban jelentősen megnőtt a korai idegennyelv-tanulás vonzereje, ami egyrészt a nyelv-tanulás egyre fiatalabb korban történő megkezdésében, másrészt a kutatóknak a kisgyermekkorai nyelv-tanulásra és a korai idegennyelv-tanításra irányuló fokozott érdeklődésében mutatkozik meg. A fiatalok nyelv-tanulása és nyelv-tanítása vizsgálata a szakma egyik legizgalmasabb kihívásává lett, mivel az egyre korábbi kezdés ellenére még mindig keveset tudunk a nyelvelsajátítás folyamatáról, kimeneteléről, ezzel együtt a korai kezdés hasznosságáról. Továbbra is hiány mutatkozik a kisgyermekkorai idegennyelv-tanulási, illetve idegennyelv-tanítási folyamatot és annak kimenetelét, valamint az egyre inkább előtérbe kerülő aktuális kérdéseket különböző kontextusokban vizsgáló osztálytermi kutatásokból.

Ezt a hiányt igyekeznek pótolni a Nikolov Marianne szerkesztésében készült újabb tanulmánykötet (Nikolov emellett már számos korai programmal foglalkozó kötet szerkesztője és szerzője), amely empirikus kutatásokat kínál európai és Európán kívüli kontextusban Magyarországtól kezdődően Horvátországon, Görögországon, Anglián, Írországon, Lengyelországon, Norvégián, Ukrainán keresztül egészen Kínáig terjedően. A széles spektrumon kívül a kötet külön érdeme, hogy az angol mellett – amely a legszélesebb körben tanult nyelv – az egyes fejezetek középpontjában nyelvek széles skáláját találjuk, így a német, francia, spanyol, olasz, ukrán és horvát nyelvet. Mindezek különböző oktatási kontextusban vizsgálva tárulnak az olvasó elé.

A könyv szerzői hazai és külföldi oktatási intézmények munkatársai, akiknek a te-

vékenységében különböző szintéren jelenik meg a kisgyermekkorai nyelvelsajátítás. Jelen vannak közöttük a nyelvtanárképzésben is részt vevő egyetemi, főiskolai oktatók és kutatók, doktorandus hallgatók és gyakorló nyelvtanárok egyaránt. A cikkek témájukban széles kutatási területeket ölelnek fel, például a két- és többnyelvűség tanulmányozását, attitűd- és motivációkutatást, tanulási stratégiák vizsgálatát, szókincs-elsajátítást, a célnyelv használatát stb. A kutatási módszerek változatossága még vonzóbbá teszi a könyvet: találhatunk kvalitatív, kvantitatív és vegyes módszert alkalmazó technikákat is.

A továbbiakban a könyv struktúrájának ismertetésére és egyes fejezeteinek rövid tartalmi összefoglalására kerül sor. Mivel a szerzők címválasztásában hűen tükröződik a tartalom, a főbb szerkezeti egységek megjelenésén túl csak rövid kiegészítő leírásokat tartok szükségesek a kedvesináláshoz. A 16 fejezetből álló kötet 5 részre tagolható. Az első három fejezet átfogó képet mutat a fiatal nyelvtanulók helyzetéről. John Harris és Denise O'Leary az első fejezetben egy hosszútávú projektet ismertet, amely a nyelvi sokszínűség elérését tűzte ki célul négy európai nyelv kínálatával, és a modern nyelvek általános iskolai bevezetését mutatja be írósági kétnyelvű környezetben. A második fejezetben Janet Enever a modern nyelvek korai bevezetésére irányuló angliai programmal szembeni ellenállást tárja fel empirikus adatok alapján, amelyeket egy dél-angliai városban gyűjtött két fázisban az egyik helyi hatóság tanulmányaiból. Zrinka Jelaska és Lidija Cwikić fiatal nyelvtanulók kompetenciáit méri fel horvát nyelven, amely horvátországi és azon kívüli kisebbségi közösségben élő gyermekek második nyelve.

A második szekcióba sorolható következő négy fejezet szűkebb kutatási területeket ölel fel a kognitív, affektív, társadalom-gazdasági és osztálytermi tényezők kölcsönhatásának vizsgálatával. Az első tanulmányban Thomai Alexiou angolul tanuló görög gyerekek kog-

nitív képességeit és azok szerepét vizsgálja azt kutatva, hogy az alkalmasság mérésének különböző komponensei mennyiben járultak hozzá a kisgyermek szókincsstanulásának fejlődéséhez az idő során. A következő fejezet egy egész Magyarországra kiterjedő kutatást mutat be, amelyben a szerzők, Csizér Kata és Kormos Judit angolul és németül tanuló általános iskolásokat vizsgálnak, a nyelvtanulási motiváció és a kultúrák közti kontaktus összefüggésének kérdéseire keresve a választ. Szintén fiatal nyelvtanulók motivációját tárja fel Jelena Mihaljević Djigunović, aki összehasonlító tanulmányában azt tárgyalja, hogy különböző feltételek között hogyan alakul a gyerekek motivációja. A szekció utolsó fejezetében Nikolov Marianne nagymintás reprezentatív felmérések adatai alapján elemzi, hogy a korai modern nyelvoktatási programokban jelen levő különböző tényezők, mint például a tanulók rátermettsége, nyelvtanulási céljai, motivációja, továbbá a tanórai folyamatok miként járulnak hozzá az angolul és németül tanuló gyerekek nyelvtudásához.

A harmadik rész szintén négy fejezetből áll, amelyek az írás-olvasást és a készségfejlődést vizsgálják. Ion Drew egy speciális ausztrál olvasási program bevezetésének kihívásairól, előnyeiről és hatékonyságáról tájékoztat, a programot az angolt idegen nyelvként tanuló kisiskolások körében vezették be a norvégiai osztálytermi gyakorlatban. A következő két fejezet a nyelvtanulási stratégiák használatát kutatja innovatív módszerek segítségével. Renata Šamo horvát kisiskolások olvasási stratégiáit vizsgálja az életkor függvényében, a tanulókkal készített interjúk alapján. Eleni Griva, Helen Tsakiridou és Ioanna Nihoritou fiatal görög nyelvtanulók angol írásbeli stratégiahasználatát kutatja a fogalmazási folyamatba való betekintés céljával. Horvát nyelvtanulók francia kiejtését tanulmányozza Vanda Marijanović, Nathalie Panissal és Michel Billières egy laboratóriumi felmérés során, hangos olvasási feladatokon keresztül.

A negyedik rész négy fejezetre tagolódik, amelyek mérési eredményekről tájékoztatnak. Huszti Ilona, Fábíán Márta és Bárányné Komári Erzsébet egy longitudinális vizsgálat keretében fiatal kisebbségi magyarok nyelvtudását tesztelik két nyelvből. A harmadik osztályos gyerekek a horvátot hivatalos nyelvként, míg az angolt idegen nyelvként tanulják. A kutatók célja a kapcsolat feltárása a tanulók tesztbeli teljesítménye, valamint a tanítási módszerek és tartalmak között. A szekció további fejezetei a szókincstanulást tanulmányozzák. Orosz Andrea magyar nyelvtanulók szókincskének nagyságát vizsgálja hitelesített teszt segítségével angol nyelvből, az eredményeket pedig összehasonlíttja a tantervben kitűzött célokkal és más tanulmányok eredményeivel. Magdalena Szpotowicz lengyel kisgyermekek szókincsel-sajátítását elemezve a szótanulásra ható tényezőktől ad összegzést annak vizsgálata alapján, hogy hány szóra emlékeznek a tanulók egy-egy szekció után.

Az utolsó rész két fejezete egy-egy osztálytermi tanulmány. Jing Peng és Lili Zhang egy kínai nagyvárosban készített felvételt osztálytermi diskurzusról. A felvételek és az órai munka megfigyelése alapján arról számolnak be, hogy az angol nyelvet tanuló gyerekek milyen nagyságú és minőségű célnyelvnek vannak kitéve, és azt milyen mértékben és hogyan használják. A kötet záró tanulmányában Nagy Krisztina a gyerekek közötti innovatív pármunka segítségével tárja fel a nyelvválasztásra és készségfejlődésre utaló motívumokat. Megtudjuk, hogy a tanulók mit hisznek arról, miért tanulnak angolul, és az is kiderül, mi segíti és mi akadályozza idegen nyelvi fejlődésüket.

A kötet minden egyes fejezetét gazdag bibliográfia kíséri, amelyek körültekintően és megalapozottan támasztják alá a tanulmányok elméleti és gyakorlati részeit. A hivatkozások bőséges kiegészítő olvasmánnyal szolgálnak a szűkebb kutatási területek iránt érdeklődő olvasó számára. A tanulmánykötet a témák és a feldolgozási technikák választé-

kával átfogó betekintést kínál a kisgyermek-kori nyelvelsajátítás folyamatába, ezzel hasznos olvasmánya lehet tanároknak, egyetemi tanulmányaikat végzőknek, posztgraduális szinten tanulóknak, kutatóknak és a szakterület iránt érdeklődőknek egyaránt.

Hardi Judit

Tátrai Ildikó
JátSZÓTÁRs. Képes magyar értelmző szótár

Budapest: Akadémiai Kiadó,
2009. 300 p.

Az Akadémiai Kiadónál 2009 végén jelent meg Tátrai Ildikó gyermekeknek készült képes szótára. Az újonnan a könyvesboltokba kerülő, a 6–10 éves korosztálynak szánt értelmező szótár alkalmazkodik a XXI. század kihívásaihoz, így méltán lehet utóda az *Ablak-Zsiráf*-nak, amely az elmúlt évtizedek kedvelt képes gyermeklexikona volt. Nyugodtan mondhatjuk, hogy az új szótárnak minden esélye megvan arra, hogy az *Ablak-Zsiráf*-ot rövid időn belül visszaszorítsa, és átvegye helyét az alsó tagozatos olvasásórákon.

A *JátSZÓTÁRs* a többi értelmező szótárhoz hasonlóan épül fel. Követi azok logikáját, megtartja a betűrendet, a szómagyarázatokat nyelvi példákkal színesíti. A hagyományos szótáraktól az különbözteti meg, hogy speciálisan egy korosztálynak, az alsó tagozatos gyermekeknek készült. Ennek megfelelően nyelvezetében egyszerűbb, illusztrációit tekintve igényesebb és színesebb, mint elődei. Bizton állíthatjuk, hogy a megcélzott korosztály örömmel és haszonnal fogja forogtatni.

Az új szavakat minden esetben piros betűvel szedik. Ezt követően kék négyzetben római számok jelzik, ha egy szónak legalább két, eltérő szófajú jelentése van. A kék körben található arab számok pedig azt jelzik,